

TVU novičke

1/2010

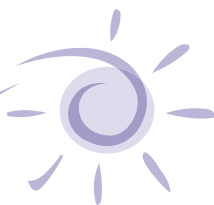

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

17. – 23. 5. 2010

15 LET
1996-2010

Odgovorni osebi:

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, nacionalna koordinatorca TVU
Nevenka Kocijančič, urednica

Oblikovanje: David Fartek**Prelom in tisk:** Tiskarna Bograf**Naslov uredništva:**

Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana

Telefon: 01 5842 560**Telefax:** 01 5842 550**Elektronska pošta:**

zvonka.pangerc@acs.si

nevenka.kocijancic@acs.si

Spletna stran:

<http://tvu.acs.si>

Izdajo glasila TVU-Novičke denarno omogoča Ministrstvo za delo,
družino in socialne zadeve.

Naklada: 3000 izvodov

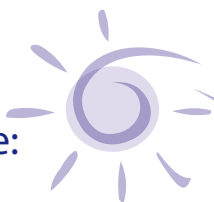
ISSN 1408-6751 TVU-Novičke (slovenska izdaja-tiskane)

ISSN 1583-3746 TVU-Novičke (slovenska izdaja-online)

Maj 2010

TVU - Novičke so skupno glasilo
izvajalcev izobraževanja in učenja v Sloveniji,
ki jih združuje zanimanje za projekt Teden vseživljenjskega učenja in dejavno
sodelovanje v njem. Bilten je namenjen obveščanju o pripravljalnih, temeljnih,
spremljajočih in sklepnih dejavnostih Tedna, spodbujanju in koordiniranju
sodelujočih ter izmenjavi njihovih izkušenj.

Tokrat preberite:

Teden vseživljenjskega učenja 2010 – petnajstič!	2
✦ Uvodne misli	2
✦ Odprtje TVU 2010	4
✦ Andragoški kolokvij 2010	6
✦ Mednarodni vidiki TVU 2010	8
Akcije ob 15-letnici Tedna vseživljenjskega učenja	10
✦ Praznik učenja – razstava ob 15-letnici TVU	10
✦ Anketa o uveljavljenosti termina vseživljenjsko učenje	11
Vodilne teme Tedna vseživljenjskega učenja 2010	15
✦ Z več povezovalnimi temami do še večje pestrosti TVU	15
✦ Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti 2010 v Sloveniji	16
✦ Ljubljana, svetovna prestolnica knjige	19
✦ Kultura se predstavi	20
✦ Nevladne organizacije – znanje ustvarjamo, povezujemo in delimo	22
Dobitniki priznanj ACS za promocijo učenja in znanja za leto 2009	24
✦ Prva podelitev priznanj ACSpo prenovljenem pravilniku	25
✦ Razpis Priznanj ACS za promocijo učenja in znanja za leto 2010	36
Organizacija dela za projekt TVU 2010	37
✦ Nacionalni odbor za TVU	37
✦ Delovna skupina za pripravo in izpeljavo TVU 2010 na ACS	37
✦ Komisija za podeljevanje priznanj ACS za izjemne učne in strokovne dosežke pri učenju odraslih	38
Pomembni datumi TVU 2010	39
Razpis priznanj ACS 2010	41

Teden vseživljenjskega učenja 2010 – petnajstič!

Uvodne misli

Mesec maj je mnogim najljubši mesec v letu, saj nas navdihuje prebujena narava, zaradi katere tudi ljudje postanemo bolj dejavni in sprejemljivi za nove izzive. Za vse, ki nas družijo sodelovanje v projektu *Teden vseživljenjskega učenja*, je to čas, ko odpiramo vrata, postavljamo na ogled naše dejavnosti in dosežke, se družimo in drug drugega navdušujemo za nova znanja in veščine. V letu 2010 bomo TVU praznovali že petnajstič, v pomladnem času pa tretjič zapovrstjo.

Petnajstletni jubilej nas navdaja z zadovoljstvom, saj se zavedamo, da projekt ne bi obstal toliko let, če bi bil samemu sebi namen in se ne bi vraščal v stroko in prakso vseživljenjskega učenja. Prav tako ne bi obstal, če se ne bi nenehno razvijal, o čemer nas prepričajo tudi količinski kazalniki lanskega festivala učenja: rekordno število prireditev (747), kar pomeni 10-krat večjo mrežo sodelujočih kot leta 1996, prav tako 10-kratno število dogodkov (nad 4.800), zajeten sveženj medijskih objav (nad 1.800) ter velika odzivnost obiskovalcev (blizu 130.000 evidentiranih, neprešteti pa še mnogo več). Naštejmo še nekaj vsebinskih vidikov:

- 25 % prireditev TVU 2009 se je navezovalo na ***Evropsko leto ustvarjalnosti in inovativnosti (ELUI)***, namenjeno krepitevi zavedanja o pomenu ustvarjalnosti in inovativnosti za osebni, družbeni in gospodarski razvoj.
- Prvič v zgodovini TVU sta bili uspešno vpeljeni še dve povezovalni temi, tako da je bilo okrog 15 % prireditev uglasenih na ***izobraževanje starejših odraslih***, 11 % pa jih je v odziv na aktualne družbeno-ekonomske procese privzelo slogan ***Učenje – zanesljiva pot iz krize!***
- Po enoletnem premoru je bil osrednji del nacionalnega odprtja TVU, tudi tokrat izpeljanega na krajevni ravni, podelitev novih ***15 priznanj ACS za izjemne učne in strokovne dosežke pri učenju odraslih***.
- Uspešni in odmevni sta bili obe prireditvi državnega značaja – ***nacionalno odprtje***, ki je v soorganizaciji RIC Novo mesto in ACS v Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma privabilo nad 350 udeležencev, ter ***13. andrigoški kolokvij*** na temo izobraževanje starejših odraslih v letu ustvarjalnosti in inovativnosti.

14 LET
1996 - 2009

Še bi lahko naštevali, a predlagamo, da si preberite podrobno analizo in poročilo o TVU 2009, objavljeno na spletni strani <http://tvu.acs.si/predstavitev>. Na tem mestu bomo pogled raje uperili v letošnji festival učenja, ki se bo ponekod neuradno začel že takoj po prvomajskih praznikih, svoje odprtje na nacionalni ravni bo doživel 14. maja v Radečah, uradni termin bo tekkel od 17. do 23. maja, neuradno pa še vse do konca meseca junija.

Na Andragoškem centru Slovenije (v nadaljevanju ACS) smo do tega trenutka opravili že večino pripravljalnih dejavnosti:

- Vsebinski letni načrt TVU je dorečen, opredeljeni so najpomembnejši datumi, ki jih objavljamo na koncu glasila. Načrt je 23. marca obravnaval Nacionalni odbor za TVU (NO TVU), ki je potrdil tudi predlog za izvajalca nacionalnega odprtja TVU. Letos je to vlogo prevzel Javni zavod Kulturno turistični rekreacijski center – KTRC Radeče, uspešni območni koordinator TVU.
- Z mrežo izkušenih in novih koordinatorjev in izvajalcev TVU smo se srečali 25. marca in si izmenjali informacije, zamisli pa tudi dobro voljo in moč za izpeljavo projekta. Razveselilo nas je veliko število udeležencev (nad 60), ki so se seznanili z načrtom TVU 2010, sodelovali pri opredelitvi povezovalnih tem za vsak dan uradnega termina TVU (o tem pišemo v nadaljevanju) in se odzivali na pobude ACS, ki zadevajo obeležitev 15-letnice TVU (anketa o razumevanju termina vseživljenjsko učenje ter potujoča razstava 15 let TVU).
- Slovenska (<http://tvu.acs.si/>) in angleška spletna stran (<http://llw.acs.si/>) sta posodobljeni, nadgrajeni z nekaterimi novostmi, ki omogočajo še bolj neposredno in učinkovito interakcijo z obiskovalci, na njej so objavljene sveže informacije in napotki, prek nje pa teče tudi prijava prireditev (<http://tvu.acs.si/prijava>), ki so objavljene v spletnem koledarju TVU 2010 (<http://tvu.acs.si/koledar>).
- Grafične rešitve za TVU 2010 (različice logotipov in reklamne pasice) se ponujajo na spletnih straneh TVU, večina tiskanega promocijskega gradiva je bila razdeljena na sestanku mreže TVU, zgibanke pa so na voljo od 20. aprila naprej. Gradivo je mogoče naročati in prevzemati vse dokler ne bo pošlo.

Prenovljen institut *priznanja ACS* nam je lani prinesel 8 novih dobitnikov, tako da je zakladnica navdušujočih posameznikov in skupin ter predstavnikov stroke, ki s svojim zgledom promovirajo učenje in znanje, narasla na 164 primerov. Nove dobitnike bomo prek video-portretov in osebno spoznali na nacionalnem odprtju v Radečah, podrobneje pa jih predstavljamo v drugi polovici

glasila. Jeseni bo stekel razpisni postopek za priznanja ACS 2010 in že zdaj vas vabimo, da predlagate kandidate.

Tudi andragoški kolokvij ostaja stalnica festivala učenja. Letos bodo strokovnjaki 20. maja v Slovenski Bistrici razpravljali o izobraževanju za potrebe dela in tako dodatno obogatili spoznanja o potrebnosti sodelovanja med izobraževanjem odraslih in gospodarstvom, ki so se porodila na Letnem posvetu o izobraževanju odraslih, novembra lani v Mariboru.

Več o naštetih vidikih TVU 2010 si lahko preberete v nadaljnjih besedilih in pa v letnem načrtu, ki je objavljen na spletni strani TVU (<http://tvu.acs.si/nacrt>). Upamo, da je v tej številki TVU-Novičk dovolj informacij za vaše priprave na letošnji festival učenja, če pa se vam utrne še kakšno vprašanje, bomo veseli vaših telefonskih klicev, e-sporočil in osebnih obiskov.

Delovna skupina za TVU na ACS (<http://tvu.acs.si/stiki>) vam želi uspešen TVU 2010! Pa še na mnoga leta!

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik (zvonka.pangerc@acs.si), ACS

✦ Odprtje TVU 2010

Slovesno odprtje Tedna vseživljenjskega učenja (TVU) je vse od leta 1996 eden od osrednjih dogodkov na državni ravni. Od leta 1997 je nepogrešljivi del te prireditve podelitev priznanj ACS, na slovesnosti pa je obeležena tudi vsakokratna osrednja tema TVU, praviloma povezana s temo Evropskega leta. V prvem desetletju je slovesno odprtje TVU snoval in izpeljal ACS, leta 2006 pa je bila organizacija odprtja, do neke mere tudi vsebina, prenesena na krajevno raven. Prireditve še vedno ohranja nacionalni značaj, zato jo preimenovana v *Nacionalno odprtje TVU*.

✦ Uvodne takte festivala učenja dajejo slovesnosti na krajevni ravni

Nacionalno odprtje TVU **2006** je ACS organiziral skupaj z Organizacijskim odborom za TVU pri Občini Jesenice na Jesenicah, odprtje TVU **2007** z Občino Postojna in Ljudsko univerzo Postojna v Postojni, odprtje TVU **2008** z Andragoškim zavodom Maribor – Ljudsko univerzo v Mariboru in odprtje TVU **2009** z Razvojnem izobraževalnim centrom Novo mesto.

Peta izpeljava odprtja na krajevni ravni bo ob 15-letnici TVU vpeljala še eno novost, saj bo dogodek potekal na prostem. Zahtevnega podviga se je v sodelovanju z ACS lotil Javni zavod Kulturno turistični rekreacijski center – KTRC Radeče, območni koordinator TVU, ki ga je Nacionalni odbor za TVU na svoji 19. seji, 23. marca 2010, potrdil za izvajalca nacionalnega odprtja TVU 2010.

Podrobnejše informacije o odprtju so na voljo na spletni strani projekta TVU <http://tvu.acs.si/odprtje/2010>.

★ TVU 2010 bomo slovesno odprli pod Gašperjevim kostanjem nad Radečami

KTRC Radeče je združil moči z Zavodom za gozdove Slovenije in domačijo Kišek iz Močilnega pri Radečah, kjer bodo družno s številnimi drugimi soizvajalci izoblikovali zanimiv otvoritveni program kot uvod v festival učenja 2010. V čudovitem naravnem okolju pod najdebelejšim domačim kostanjem v Sloveniji – Gašprejevim kostanjem – se bodo predstavila različna društva in organizacije, ki tradicionalno sodelujejo v TVU in na lokalni ravni gojijo in delijo svoja znanja, skupaj ustvarjajo in se družijo. Vsa po vrsti so lahko primeri dobrih praks, kako v vsakdanje življenje vtakati načela in oblike vseživljenjskega učenja in medgeneracijskega druženja. Njihovo neprecenljivo znanje, predvsem pa srčnost podeželskih ljudi zagotavljajo nepozabne trenutke. Program je vsebinsko razdeljen v dva dela. Poleg prvega, uradnega dela, v katerem nam bodo spregovorili eminentni gostje, čas pa bomo namenili predvsem dobitnikom priznanj ACS za leto 2009, bomo v nadaljevanju spoznali delujoče študijske krožke in domača društva, ki se bodo predstavila s svojimi programi in medse povabila tudi obiskovalce. V spontanem vzdušju se bodo prepletale zgodbe in se tkala nova znanstva. Pozabili ne bomo tudi na letošnje *Mednarodno leto biotske pestrosti*, v katerem se bomo pridružili prizadevanjem za ohranjanje naravne in kulturne dediščine. Z domačo hrano in pijačo bo ob zvokih prijetne glasbe čas do zaključka srečanja prav gotovo hitro minil.

Otvoritvena slovesnost se bo pričela 14. maja 2010 ob 12.30 pri Gašperjem kostanju na Močilnem. Obiskovalce vabimo, da se nam pridružijo že na železniški postaji v Zidanem mostu ob 10. uri, od koder vas bomo v spremstvu vodnika popeljali na splav, s katerim boste odpluli v Radeče. Lahko pa se nam pridružite na trgu v Radečah ob 11.30 in bomo skupaj odšli do Kiškove domačije. Morda pa pridete v Radeče za dva dni. V tem primeru vas

vabimo, da se nam pridružite že v četrtek, 13. maja, popoldan, ko bomo pripravili literarni Zeleni večer v hiši na Magolniku.

Za več informacij pokličite Marijo Imperl (tel.: 051 312 558, e-naslov: info@ktrc.si). Lahko si tudi ogledate našo spletno stran <http://www.ktrc-radece.si/>. Prosimo, da nam svojo udeležbo potrdite na zgoraj navedeni telefon oziroma e-naslov.

Prisrčno vabljeni v Radeče!

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik (zvonka.pangerc@acs.si), ACS
 Marija Imperl (marija.imperl@ktrc.si), KTRC Radeče

✦ **Andragoški kolokvij 2010**

V Tednu vseživljenjskega učenja je poleg festivalskih dogodkov vedno tudi nekaj priložnosti za soočenja strokovnih mnenj. Na državni ravni je od leta 1997 osrednji strokovni dogodek andragoški kolokvij (v nadaljevanju AK), organizira ga Andragoški center Slovenije.

✦ **Na andragoških kolokvijih smo obdelali številne sodobne teme**

Na kolokvijih 1997–2009 so govorniki skupaj z udeleženci obdelali najrazličnejše aktualne teme: v prvem letu so razpravljali o pojmih vseživljenjsko izobraževanje in vseživljenjsko učenje, naslednje leto pa so se posvetili temi socialne vključenosti izobrazbeno prikrajšanih ciljnih skupin. Izobraževanje odraslih za aktivno državljanstvo je bila tema, ki je pritegnila udeležence AK v letu 1999, naveza vseživljenjsko učenje in aktivno državljanstvo pa v letu 2005 (na fotografiji). V letu 2000 je bila v središču pozornosti problematika pismenosti, participacije ter družbe znanja. Kolokvija v letih 2002 in 2003 sta bila posvečena motivaciji v izobraževanju odraslih, v zadnjem letu je bil dodan še vidik značilnosti učenja. V letu 2004 je bila osrednja tema AK izobraževanje in usposabljanje učiteljev v izobraževanju odraslih, leto zatem pa so udeleženci razpravljali o spodbudah in ovirah za večjo udeležbo v izobraževanju odraslih. Najširši domet je imel kolokvij leta 2007 z naslovom *Za učenje ni nikoli*

prepozno (2006). Zadeval je različne ovire, ki vplivajo na odločitev odraslih za izobraževanje, vidike zagotavljanja kakovosti pri učenju odraslih, problematiko priznavanja in vrednotenja znanja, pridobljenega z neformalnim in priložnostnim učenjem, ter možnosti izobraževanja in usposabljanja starejših odraslih in migrantov. Leto kasneje je bila tema precej ožja, saj so udeleženci razpravljali o stanju in izzivih v *e-izobraževanju* odraslih, lani pa je bilo v središču pozornosti izobraževanje starejših odraslih kot ene od prioriternih ciljnih skupin *Akcijskega načrta EU za izobraževanje odraslih* (2007).

Pregled dosedanjih kolokvijev, v zadnjih letih tudi prispevkov ali predstavitev, je objavljen na spletni strani <http://tvu.acs.si/ak>.

★ 14. andragoški kolokvij vzpostavlja most med izobraževanjem in delom

Povezave med izobraževanjem odraslih in področjem dela smo se s kolokvijem prvič lotili leta 2001, ko je bilo v središču pozornosti razpravljavcev vprašanje, kako odgovoriti na izzive s preloma stoletja, ko so se spremenila pravila igre v gospodarstvu, nova pa še niso bila povsem utečena. Izpostavljen je bil paradoks med relativno razvito mrežo ponudnikov izobraževanja in njihovo paletu programov ter nizko motivacijo za učenje, predvsem ne kvalificiranih ali nizko kvalificiranih delavcev.

V letu 2010 se problematike *izobraževanja odraslih* za delo lotevamo z nekoliko drugačnega zornega kota. Aktualna družbenoekonomska kriza namreč pušča svoje posledice tudi na področju izobraževanja, saj je slednje v marsikaterem okolju izrinjeno kot nepotreben strošek. Po drugi strani pa se vse bolj uveljavlja prepričanje, da lahko prav izobraževanje deluje kot gonilna sila za preseganje kriznih razmer, zato ni dvoma o pomenu sodelovanja med izobraževanjem odraslih in gospodarstvom. Mnenja smo, da morajo o tem razmisliti tako ponudniki in izvajalci izobraževanja kot tudi podjetja, ki povprašujejo po teh storitvah. Po drugi strani so vpleteni tudi različni resorji, zlasti šolski in resor dela, ter druge ustanove na državni ravni, ki s svojimi ukrepi sooblikujejo kulturo, v kateri je stalno nadgrajevanje delovnih kompetenc, a tudi pridobivanje različnih drugih zmožnosti, nekaj povsem normalnega in neizogibnega.

Če vas tema letošnjega kolokvija, ki smo ga poimenovali *Izobraževanje po meri gospodarstva – ključ je v sodelovanju!*, zanima, vas vabimo na njegovo prizorišče – 20. maja ob 9. uri v Viteško dvorano Gradu Slovenska Bistrica, kasneje pa še v prostore Ljudske univerze Slovenska Bistrica. Preselitev kolokvija na

8 krajevno raven je eden od korakov, ki smo si jih zadali ob 15-letnici TVU, saj se želimo z dogodkom – tako kot leta 2006 z nacionalnim odprtjem TVU – čim bolj približati različnim javnostim na lokalni ravni. ACS pri organizaciji kolokvija prvič tudi združuje moči z območnim koordinatorskim TVU – Ljudsko univerzo Slovenska Bistrica. Ob tej priložnosti se prisrčno zahvaljujemo *mag. Brigiti Kruder*, direktorici te ustanove, za njeno ključno vlogo pri snovanju letošnjega kolokvija, ter njenim sodelavcem, ki bodo gostili udeležence tega obetavnega strokovnega srečanja.

Podrobnosti o 14. kolokviju so objavljene na strani <http://tvu.acs.si/ak/2010>.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik (zvonka.pangerc@acs.si), ACS

★ Mednarodni vidiki TVU 2010

★ Mednarodno gibanje festivalov učenja postavlja v ospredje učeče se

S Tednom vseživljenjskega učenja bomo tudi letos prisotni v mednarodnem gibanju festivalov učenja, ki združuje nacionalne koordinatorje in njihove mreže po vsem svetu. Gibanje koordinira *Unescov inštitut za vseživljenjsko učenje* (UIL) v Hamburgu, ki ureja skupno spletno stran (<http://www.unesco.org/education/uie/InternationalALW>), spodbuja izmenjavo izkušenj in informacij ter občasno organizira srečanja nacionalnih koordinatorjev.

Omenjeni inštitut je skupaj s *Škotskim partnerstvom* za učenje ter nekaterimi drugimi priznanimi ustanovami odigral odločilno vlogo pri uveljavljanju glasu učečih se, kar je svojo zadnjo manifestacijo doživelo na *Šesti mednarodni Unescovi konferenci o izobraževanju odraslih* – Confintea VI, decembra 2009 v Braziliji. Tam je bila potrjena t.i. *Mednarodna listina učečih se* (*Adult Learners' Charter*), že prej pa vzpostavljena *Globalna mreža učečih se* (http://www.globallearnersnetwork.com/global_learners). Pri oblikovanju obojega smo v začetku 2009 dejavno sodelovali.

UIL je zdaj začel utirati pot uresničevanju sklepov s *Confintea VI*, zapisanih v t.i. *Belemskem akcijskem načrtu*. Konec marca je oblikoval in sklical mednarodno posvetovalno skupino, ki je ovrednotila rezultate konference ter oblikovala globalno strategijo z metodami in instrumenti, ki naj bi pomagali državam in mednarodnim deležnikom pri nadaljnjem razvoju izobraževanja odraslih ter

njegovem merjenju. K sodelovanju v tej skupini je bila povabljena tudi predstavnica *Globalne mreže učečih se*, Winifred Hignell iz Velike Britanije, kar smo člani te mreže prepoznali kot možnost uveljavljanja priporočil omenjene *Mednarodne listine učečih se*. S TVU bomo v teh prizadevanjih vsekakor sodelovali, saj si tudi v Sloveniji želimo učečim se dodeliti večjo vlogo – tako v Tednu vseživljenjskega učenja kot tudi pri uveljavljanju kulture izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja.

✦ **Obeta se nov projekt v okviru Grundtvig učnih partnerstev**

Decembra lani smo se udeležili seminarja Mreže in partnerstva za promocijo izobraževanja odraslih, ki ga je organizirala *Zveza estonskih izobraževalcev odraslih – ANDRAS*, že od leta 1998 vodja estonskega *Tedna učečih se odraslih*. Na strokovnem srečanju so sodelovali nacionalni koordinatorji festivalov učenja iz devetih držav (Danske, Estonije, Finske, Irske, Litve, Latvije, Madžarske, Slovenije in Rusije) ter dvajset estonskih regionalnih koordinatorjev. Slednji so bili septembra 2008 na študijskem obisku v Sloveniji.

Rezultati skupnega dela so pripeljali do zaključka, da imamo obilo izkušenj, ambicij in svežih zamisli, primernih za pripravo skupnega projekta. Dvoletni projekt z nazivom *Sowing the Learning Seeds* smo v okviru programa *Grundtvig učna partnerstva* prijaviли februarja letos. Informacijo o uspešnosti prijave pričakujemo v poletnih mesecih in če bo izid pozitiven, bomo z delom začeli v jesenskih mesecih.

Splošni **namen projekta** je povečati udeležbo v izobraževanju odraslih, kar naj bi bila posledica dobro delujočih mrež in učinkovitih promocijskih kampanj. Srečanja strokovnjakov, prostovoljcev in učečih se, načrtovana v tem projektu, naj bi zato omogočila izmenjavo primerov dobrih praks, vzpostavitev in krepitev mrež na mednarodni, nacionalni in lokalni ravni ter izdatnejše vključevanje učečih se v promocijske, animacijske in zagovorniške dejavnosti. Poleg nacionalnih koordinatorjev iz sedmih držav (Estonije, Francije, Irske, Madžarske, Nizozemske, Slovenije in Turčije) se bodo na predvidenih šestih srečanjih sestali tudi regionalni/območni koordinatorji sodelujočih držav. To vidimo kot priložnost za okrepitev dela slovenske mreže koordinatorjev in izraz priznanja njihovemu dozdašnjemu delu. Eno od načrtovanih srečanj bo izpeljano v Sloveniji, in sicer v okviru TVU, maja 2011.

Spoznanja, dosežena v dvoletnem sodelovanju, bodo našla svoje mesto v poročilih kot tudi na spletni strani projekta.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik (zvonka.pangerc@acs.si), ACS

Akcije ob 15-letnici Tedna vseživljenjskega učenja

★ Praznik učenja – razstava ob 15-letnici TVU

V letošnjem letu bomo na ACS proslavili jubilejni, petnajsti *Teden vseživljenjskega učenja*. Med različnimi akcijami, ki jih pripravljamo v ta namen, bo tudi potujoča razstava, ki smo jo poimenovali *Praznik učenja*.

Namen razstave je predstaviti najširši, strokovni in politični javnosti uspešnost projekta TVU, ki je v petnajstih letih postal najvidnejša promocijska manifestacija na področju izobraževanja in učenja v Sloveniji ter se uveljavil kot vseslovenska prireditelja, ki povezuje raznovrstne izvajalce izobraževanja in učenja ter udeležence vseh generacij – od otrok v vrtcih in šolah do študentov, delovno aktivnega prebivalstva pa do starejših v tretjem življenjskem obdobju.

Razstava (fotografija je z razstave ob 10-letnici v NUK-u) bo obsegala osem panojev, na katerih bomo predstavili nekaj osnovnih informacij o projektu, kazalnike uspešnosti po letih, mrežo prireditev TVU, ki izpeljujejo in promovirajo učenje in izobraževanje po Sloveniji in tudi izven naših meja z nekaj tisoč dogodki in prireditvami TVU, ter osnovne cilje projekta. Predstavili bomo tudi podeljevanje priznanj ACS za promocijo učenja in znanja ter andragoške kolokvije, ki so v petnajstih letih pomembno prispevali k stroki. Svoje mesto na razstavi bodo imeli tudi festivali učenja po svetu in TVU v mednarodnih povezavah, ki obsega udeležbo v mednarodnem gibanju festivalov učenja in druga sodelovanja s tujimi partnerji.

Potujočo razstavo ob 15-letnici TVU bi želeli predstaviti v različnih krajih po Sloveniji, saj menimo, da bi s tem lahko obeležili jubilejni TVU tudi v lokalnem okolju. Zato vabimo koordinatorje in izvajalce TVU ter druge izvajalce izobraževanja odraslih, da vključijo razstavo na svoja prizorišča TVU ali druga prizorišča (občine, knjižnice, kulturne domove, trgovska središča idr.) v svojem lokalnem prostoru v maju, juniju ali še kasneje.

Za vse dodatne informacije o razstavi TVU sta vam na ACS na voljo Erika Brenk (tel.: 01 5842 570, e-naslov: erika.brenk@acs.si) in mag. Zvonka Pangerc Pahernik (tel.: 01 5842 567, e-naslov: zvonka.pangerc@acs.si).

Erika Brenk (erika.brenk@acs.si), ACS

★ Anketa o uveljavljenosti termina vseživljenjsko učenje

Predstava o učenju, ki poteka vse življenje, v slovenski kulturni zavesti ni novost. Povsem jasno izrisano jo najdemo že pri ustanovitelju pedagoške katedre na ljubljanski Filozofski fakulteti, *Karlu Ozvaldu*, ki je v delu *Kulturna pedagogika* (1927) zoževanje učenja na šolanje označil za »*usodepolno kratkovidnost*«. Šolanje je obravnaval le kot pripravo na poznejše učenje, poleg vzgoje uma, ki ima prednost v šolah, pa je upošteval tudi vzgojo duha, poleg poučevanja posameznika tudi poduk skupnosti, poleg vzgajanja tudi »*samovzgojo pa lastno izobraževanje, ki se pričenjata šele po končani šoli ter normalno trajata vse do konca življenja*«.

Misli *Karla Ozvalda* so botrovale tudi izbiri imena za slovenski festival učenja, ki ga prirejamo že od leta 1996 kot Teden **vseživljenjskega učenja**. Čeprav je bil zgled za projekt TVU pravzaprav *Adult Learners' Week* (*Teden učečih se odraslih*) v Veliki Britaniji, je bil naš **premik k vseživljenjskosti odločilen!** Ne le zaradi večje širine, ki je bila s tem dana projektu, temveč tudi zaradi novih poudarkov, ki so se tedaj že odražali v prispevkih vodilnih andragogov v svetu, pa tudi drugih strokovnjakov, ki so razmišljali o potrebah po dvigovanju ravni pismenosti, zaposljivosti, socialne vključenosti, enakopravnosti med spoloma, varovanja okolja, zdravja in – ne nazadnje – demokracije. Tako je bila v začetku julija 1997 premisleku o *vseživljenjskem učenju* namenjena mednarodna konferenca *Lifelong Learning: Reality, Rethoric & Public Policy* na univerzi Surrey v Angliji. Na *5. mednarodni Unescovi konferenci o izobraževanju odraslih – Confintea V* (1997) v Hamburgu pa sta bila sprejeta posebna *Hamburška deklaracija in Akcijski načrt za prihodnost učenja odraslih* (oboje je objavljeno tudi v slovenskem prevodu: http://arhiv.acs.si/publikacije/Hamburska_deklaracija.pdf). Deklaracija že v svojem drugem členu govori o »*učenju, ki poteka vse življenje*«, v četrtem pa predstavi »*novo vizijo izobraževanja, po kateri postaja učenje v rešnici vseživljenjsko*«.

- 12 Istega leta je ACS v okviru druge izvedbe *Tedna vseživljenjskega učenja* priredil svoj prvi **andragoški kolokvij**, ki ga je posvetil prav premisleku **o terminoloških vprašanjih**. Prispevki s kolokvija so objavljeni v zborniku *Vseživljenjsko izobraževanje in vseživljenjsko učenje*, uredil pa ga je dr. Zoran Jelenc.

Pričakovati je bilo, da bi bile s tem razrešene vsaj najbolj temeljne zagate, povezane z rabo termina *vseživljenjski*, vendar je bil to šele prvi korak, ki je prepričal le jezikoslovce. Novi Slovenski pravopis iz leta 2001 na strani 1683 tako že navaja besedo *vseživljenjski* brez oznak o morebitnih zadržkih pri rabi in dodaja zgled: *vseživljenjsko učenje*.

K udomačevanju termina je torej pripomogel predvsem *Teden vseživljenjskega učenja*, zdaj že tradicionalni festival učech se državljanov vseh starosti.

Izhajajoč iz dejstva, da se je besedna zveza *vseživljenjsko učenje* začela uveljavljati prav prek promocijskih učinkov TVU, saj ga pred tem (pred letom 2000) Slovar slovenskega knjižnega jezika ni poznal, in glede na to, da se termin še vedno uporablja v zelo poljubnih zvezah, je pa – ustrezno razumljen – edini ustrezní temelj nacionalne politike razvoja kulture učenja, bi bilo smiselno **raziskati rabo in razumevanje termina v najširši javnosti in v izbranih ciljnih skupinah**. Pridobljeni rezultati bi bili **osnova za nadaljnje načrtovanje promocijskih sporočil, ukrepov, snovanja projektov, mreženja** ipd. – za kakovostnejše in učinkovitejše uveljavljanje kulture učenja, še posebej vseživljenjskega učenja.

Raziskave se lotevamo s pripravo temeljnega vprašalnika, ki zadeva najsplošnejše vidike vseživljenjskosti in bo posebej prirejen za vsako posamezno ciljno skupino. Zanimalo nas bo predvsem:

- Kaj vam pomeni termin *vseživljenjsko učenje*? ali: Na kaj pomislite ob besedni zvezi *vseživljenjsko učenje*?
- Ste se že srečali z *vseživljenjskim učenjem* in kje?
- Katerih programov *vseživljenjskega učenja* ste se v zadnjih letih udeležili?
- Kako te dni (ali: v zadnjem času) skrbite za kulturo učenja?

Anketiranje bomo izvedli:

- prek **mreže izvajalcev TVU**, še posebej koordinatorjev,
- s **pomočjo študentov** (v sodelovanju s slovenskimi univerzami zajamemo mesta, kjer so sedeži univerz, in druga lokalna okolja, iz katerih prihajajo študentje),
- prek **sodelovanja z mediji**, ki jih bomo skušali pridobiti za **radijski** ali **TV-intervju** oz. reportažne zapise, ki bi jih posneli in potem tudi predvajali,
- z **mednarodnimi strokovnjaki s tega področja**.

✦ Anketiranje prek mreže koordinatorjev in izvajalcev TVU

Ena od ciljnih skupin, ki bo izvajala anketo o uveljavljenosti in razumevanju termina, so **koordinatorji TVU**. Naš namen je, da ekipe koordinatorjev TVU v času festivala učenja s pomočjo neposrednega anonimnega anketiranja preverijo razumevanje termina *vseživljenjsko učenje* med najširšo javnostjo in hkrati promovirajo svoje dogodke v TVU. Na ta način bodo zbirali odgovore na naslednja vprašanja:

- Na kaj pomislite ob besedah *vseživljenjsko učenje*?
- Ali poznate kakšno obliko *vseživljenjskega učenja*?
- Kako se učite?
- Ali ste se v zadnjem času izobraževali? Kako?

Anketiranje bo potekalo v času letošnjega Tedna na izbranih javnih lokacijah, kot so nakupovalna središča, mestna središča, tržnice in prireditveni prostori TVU. Mimoidoče bodo z uporabo TVU promocijskih gradiv skušali pritegniti k sodelovanju. Izvajalce ankete smo spodbudili k uporabi avdio in video snemanja odgovorov, saj bo takšno gradivo zelo dobrodošlo pri nadaljnjih promocijskih akcijah.

Odgovorna oseba je Mateja Pečar (tel.: 01 5842 578, e-naslov: mateja.pecar@acs.si).

✦ Anketiranje s pomočjo študentov izbranih fakultet

Ena od promocijskih akcij vseživljenjskega učenja, ki naj bi obrodila morda najtehtnejše podatke, vključuje sodelovanje vseh slovenskih univerz, ki ponujajo programe izobraževanja in učenja v katerih ne bi smela umanjkatati tema vseživljenjskega učenja. Profesorje teh predmetov bomo skušali motivirati, da v svoja predavanja o vseživljenjskem učenju vključijo pripravo seminarskih nalog študentov.

Celotna izvedba omenjene ideje je odvisna od pripravljenosti profesorjev za sodelovanje. Idealno bi seveda bilo, da bi vsi udeleženi delali po enakem principu, saj bi s tem pridobili primerljive podatke. V pogovorih s profesorji bomo najprej preverili njihovo željo po sodelovanju, nato pa z njimi uskladili metodologijo in tako ponudili možnost vključevanja njihovih interesov.

Prepričani smo, da bi s primerno izvedbo predstavljene ideje koncept vseživljenjskega učenja približali ne le profesorjem in študentom, ampak tudi županom in predstavnikom lokalnih oblasti, obenem pa morda našli možnosti za konkretnije akcije v lokalnih okoljih po Sloveniji. Vključevanje različnih

fakultet v projekt bi prav gotovo omogočilo bolj poglobljen pogled na vseživljenjsko učenje.

Odgovorna oseba je Darijan Novak (tel.: 01 5842 582, e-naslov: darijan.novak@acs.si).

✦ Anketiranje prek sodelovanja z mediji

Na življenje ljudi, na odnose v družbi in uveljavljanje vrednot, s tem pa tudi na kulturo učenja imajo velik vpliv mediji, zato letos še posebej vabimo k sodelovanju uredništva in novinarje, da v razširjenem terminu TVU 2010 povprašajo prebivalstvo – bodisi naključno mimoidoče bodisi izbrane predstavnike oblasti, stroke, kulturnega ustvarjanja in drugih ciljnih skupin, da povedo, kako razumejo termin *vseživljenjsko učenje* in kako ga v svojem osebnem ali poklicnem življenju uresničujejo.

Pripravili smo dve različici vprašalnikov: **razširjena** je namenjena tudi ozaveščanju novinarjev samih in spodbujanju domišljije pri animaciji anketirancev, **ožja** pa je primerna za neposredno spraševanje in poročanje v živo – z ulice ali s prireditvenega prostora TVU.

Odgovorna oseba je Slavica Borka Kucler (tel.: 01 5842 574, e-naslov: borka.kucler@acs.si).

✦ Anketiranje mednarodnih partnerjev

K sodelovanju pri zaobjemanju pojma vseživljenjsko učenje pa želimo pritegniti tudi mednarodne strokovnjake s tega področja. V letih izvajanja TVU smo in še sodelujemo s kopico zanesenjakov, ki festivale učenja organizirajo povsod po svetu, ali pa smo z njimi sodelovali v različnih mednarodnih projektih. Po elektronski pošti jih bomo povprašali po njihovem mnenju o *vseživljenjskem učenju*, o namenu in koristih festivalov v njihovem okolju, državi ali na *globalnem* nivoju. Tukaj bolj ciljamo na njihovo osebno mnenje kot na strokovno pridobljene podatke. Menimo namreč, da bi ti kratki citati lahko oplemenitili dopolnjevanje strategije promocije *vseživljenjskega učenja* v Sloveniji, osvetlili z naše strani morda še neopažene koristi in vplive na okolje in – nenazadnje – obogatili predvideno publikacijo ob 20-letnici TVU.

Odgovorna oseba je Darijan Novak (tel.: 01 5842 582, e-naslov: darijan.novak@acs.si).

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si),
Mateja Pečar (mateja.pecar@acs.si),
Darijan Novak (darijan.novak@acs.si), vsi ACS

★ Z več povezovalnimi temami do še večje pestrosti TVU

Leto 2010 je razglašeno za **Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti**, kar je tudi letošnja **krovna tema prireditve TVU** na krajevni in državni ravni. V ta namen bomo izvajalci in koordinatorji TVU 2010 organizirali prireditve, namenjene ozaveščanju in informiranju čim širšega kroga prebivalstva o revščini in socialni izključenosti, spreminjanju miselnosti in vedenja ter iskanju novih rešitev, seznanjanju najbolj ranljivih skupin z možnostmi za premostitev in izhod iz stisk ter večanju pomena in razvijanju različnih oblik solidarnosti in prostovoljstva.

Druga tema, na katero bodo uglašene prireditve TVU 2010, je **Mednarodno leto biotske raznovrstnosti**, ki bo rdeča nit letošnjega nacionalnega odprtja TVU, **14. maja 2010**. Dogodek bo na prostem, o povezavi med vseživljenjskim učenjem in ohranjanjem biotske raznovrstnosti pa bo spregovoril dr. Peter Skoberne iz Ministrstva za okolje in prostor.

Vpeljava treh vodilnih tem TVU, namesto dozdajšnje ene, je obogatila pestrost pa tudi ciljnost dogodkov lanskega festivala učenja. Opogumljena s tem spoznanjem je mreža koordinatorjev in izvajalcev TVU 2010 na sestanku 25. marca 2010 opredelila po eno povezovalno temo za vsak dan uradnega termina TVU:

- ponedeljek, 17. maja: **15 let TVU – praznika učenja** – poudarek bo na praznični plati festivalskih dogodkov, podkrepljeni s prikazom 15-letnega razvoja projekta na krajevni in državni ravni;
- torek, 18. maja: **Vseživljenjsko učenje in bralna kultura** (več o tem v prispevku z naslovom Ljubljana, svetovna prestolnica knjige);
- sreda, 19. maja: **Vseživljenjsko učenje in osebe s posebnimi potrebami** – dan bo namenjen prikazu možnosti vseživljenjskega učenja za osebe s posebnimi potrebami ter njihovih zglednih dosežkov;
- četrtek, 20. maja: **Izobraževanje po meri gospodarstva – ključ je v sodelovanju!** (več o tem v prispevku o 14. andragoškem kolokviju!);
- petek, 21. maja in sobota, 22. maja: **Nevladne organizacije – znanje ustvarjamo, povezujemo in delimo** (več o temi, ki je rdeča nit kar dveh dni, v enako naslovljenem prispevku);

- nedelja, 23. maja: **Vseživljenjsko učenje in družina, medgeneracijsko učenje** – dan bo namenjen prireditvam na prostem, ki krepijo odnose v družinah in širših skupnostih ter podpirajo predajanje veščin in razumevanja med generacijami.

Naj **opozorimo**, da naštete teme

- niso obvezne, prireditelji ste povsem svobodni pri določanju vsebin svojih prireditev
- ne veljajo zgolj na posamezen dan v uradnem terminu TVU, temveč jih je mogoče uporabiti tudi za snovanje dogodkov v razširjenem terminu TVU.

Podrobnejše informacije o tematski opredeljenosti TVU 2010 objavljamo na spletni strani http://tvu.acs.si/tematska_usmerjenost in njenih podstraneh. V koledarju prireditev TVU 2010 <http://tvu.acs.si/koledar> bosta objavljena statistika ter seznam dogodkov, uglasenih na posamezno temo, zato vas prosimo za previdnost pri prijavljanju dogodka, saj je v šifrantu *Vsebina prireditve* potrebno izbrati temo, na katero je prireditev vezana.

Mag. Zvonka Pangerc Pahernik (zvonka.pangerc@acs.si), ACS

✦ **Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti 2010 v Sloveniji**

Septembra lani sta Evropski parlament in Svet Evropske unije razglasila leto 2010 za *Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti* (EL 2010). Letos mineva namreč 10 let, odkar je bila sprejeta *Lizbonska strategija*, ki si je med drugimi cilji zadala tudi odločilno vplivanje na zmanjšanje revščine in socialne izključenosti. Žal se ta cilj ni uresničil. Nasprotno, število revnih se je v Evropi zaradi posledic globalne ekonomske in finančne krize še povečalo: danes ocenjujemo, da je v Evropi skoraj že 80 milijonov oseb (16 % evropskega prebivalstva), ki živijo pod pragom revščine (60 % povprečnega dohodka v njihovi državi). Vsak deseti prebivalec živi v gospodinjstvu, kjer nihče ni zaposlen. Hkrati pa vemo, da tudi zaposlitev ne nudi več varstva pred nevarnostjo revščine, saj 8 % Evropejcem služba ne omogoča, da bi se izklopali iz revščine. V državah članicah EU je 19 milijonov otrok (19 %) izpostavljenih revščini. K sreči stanje v naši državi kaže ugodnejšo sliko, pa vendar nam ne sme biti vseeno!

Osnovni namen *Evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti* je na različne načine dvigniti zavedanje v javnosti o razsežnostih in vidikih problema revščine in socialne izključenosti ter obnoviti politično zavezo vseh ključnih akterjev – ne samo držav, čeprav teh v prvi vrsti – za boj proti revščini in socialni izključenosti, ki poteka pod geslom *Ustavimo revščino takoj! (Stop poverty now!)*

Cilji in **vodilna načela** evropskega leta so:

- **priznavanje pravic** – priznavanje temeljne pravice ljudi, ki živijo v revščini in socialni izključenosti, do dostojnega življenja in polne vključenosti v družbo;
- **deljena odgovornost in udeležnost** – večje sodelovanje javnosti pri politiki in ukrepih socialne vključenosti, ki poudarjajo skupinsko in posameznikovo odgovornost v boju proti revščini in socialni izključenosti ter spodbujajo udeležnost vseh javnih in zasebnih akterjev;
- **kohezija** – spodbujanje bolj povezane družbe, kjer nihče ne dvomi v to, da družba kot celota z izkoreninjenjem revščine pridobi;
- **zavezanost in konkretni ukrepi** – obnovitev trdne politične zavezanosti EU in držav članic, da se bodo borile proti revščini in socialni izključenosti, ter vključevanje vseh ravni upravljanja v prizadevanja za doseg tega cilja.

V Sloveniji lahko cilje EL 2010 strnemo v **tri cilje**:

- ozaveščanje in informiranje čim širšega kroga prebivalstva o revščini in socialni izključenosti ter spreminjanje miselnosti in vedenja ter iskanje novih rešitev,
- seznanjanje najbolj ranljivih skupin z možnostmi za premostitev in izhod iz stisk ter
- večanje pomena in razvijanje različnih oblik solidarnosti in prostovoljstva.

V okviru EL 2010 bodo potekale naslednje dejavnosti:

- **srečanja in prireditve, namenjene strokovni in širši javnosti** – otvoritveni dogodek, konference in seminarji, zaključni dogodek;
- **dejavnosti, namenjene ciljnim skupinam** – večinoma s financiranjem projektov nevladnih organizacij (preko javnega razpisa);
- **raziskovalne študije** – izvedene bodo tri študije o skupinah in vidikih revščine in izključenosti, o katerih imamo le malo informacij, in sicer: Obseg brezdomstva v Sloveniji (odkrito in skrito brezdomstvo, ocena obsega enega in drugega), *Delovni in življenjski pogoji delavcev migrantov iz tretjih držav v Sloveniji ter Dimenzije socialne izključenosti dolgotrajno brezposelnih oseb*;

- **informacijsko-komunikacijske dejavnosti** – Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju MDDSZ) bo v okviru kampanje boja proti revščini in socialni izključenosti pripravilo 5 brošur, v katerih bo predstavilo ukrepe in pravice, ki jih izvaja v prizadevanjih za znižanje stopnje revščine in socialne izključenosti. Prva brošura *Vse za mlade* je že izdana. Brošure bodo namenjene še predstavitvam pravic starejših, predstavitvi denarnih socialnih pomoči (DSP), predstavitvi programov, ki jih izvajajo nevladne organizacije ipd.

V okviru kampanje EL 2010 je MDDSZ, nacionalni nosilec evropskega leta, k sodelovanju povabilo tudi t.i. **ambasadorje** – znane in manj znane osebnosti, ki se na takšen ali drugačen način dnevno soočajo z revščino. Med njimi so raziskovalci, pevci, novinarji, socialni delavci, invalidi in drugi, ki bodo prenesli sporočilo evropskega leta čim širšemu krogu ljudi.

Slovenski ambasadorji EL 2010 so:

dr. Gabi Čačinovič Vogrinčič – profesorica, psihologinja, ki se z revščino srečuje raziskovalno, *Neža Prah* – novinarka, nagrajena za poročanje o revščini, *Zlatan Čordić* – Zlatko – raper, *Franci Rogač* – pravljicar, socialni delavec, ki je začasno opustil šolo in ima osebno izkušnjo z revščino (na fotografiji desno; foto: Matej Leskovšek/STA), *Mia Žnidarič*

– pevkca, ki izhaja iz revnega okolja, *Faila Pašič Bišič* – sodeluje v humanitarnih akcijah (npr. botrstvo otrokom), naj osebnost leta, *Robert Friškovec* – zaporniški duhovnik (na fotografiji levo; foto: Matej Leskovšek/STA), *Anton Osredkar* – predstavnik kraljev ulice, ki ima osebno izkušnjo z revščino, in *Mateja Pintar* – paraolimpijska prvakinja v namiznem tenisu.

MDDSZ je pozvalo nevladne organizacije, da prijavijo svoje projekte, namenjene ranljivim skupinam, ki bodo sofinancirani s sredstvi EU in proračunskimi sredstvi. Komisija je med stotimi prispelimi vlogami izbrala 10 projektov. Seznam dogodkov se sproti dopolnjuje in je objavljen na spletni strani ministrstva (glej v nadaljevanju spodaj).

Prepričana sem, da bodo v tem letu v Sloveniji potekale tudi druge prireditve, ki jih bodo organizirale nevladne organizacije s področja socialnega varstva in širše. Ravno zdaj, na primer, potekajo regijske prireditve v okviru natečaja *Evropa v šoli*, ki je glede na število vključenih organizacij in oseb ter število dogodkov eden večjih dogodkov.

Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti je vodilna tema TVU 2010. ACS se usklajuje z MDDSZ pri uresničevanju dogovora o sodelovanju (<http://tvu.acs.si/datoteke/Predstavitev/Dogovor%20EL%202010.pdf>). Organizatorjem prireditelj Tedna priporočajo, da na tematsko obarvanih dogodkih osvetlijo vlogo izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja pri preprečevanju in/ali preseganju začaranega kroga revščine in socialne izključenosti (http://tvu.acs.si/datoteke/tematska_usmerjenost/Okroznica%20EL%202010.pdf).

Več informacij o *Evropskem letu boja proti revščini in socialni izključenosti* je na voljo na spletni strani EU: <http://www.2010againstopoverty.eu/> in slovenski spletni strani:

http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/sociala/socialna_zascita_preprecevanje_revscine/el_2010/.

Danica Ošljaj (danica.oslaj@gov.si),
Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

★ Ljubljana, svetovna prestolnica knjige

Med **23. aprilom 2010 in 23. aprilom 2011** bo prestolnica Slovenije tudi **Svetovna prestolnica knjige**. Ta častni naziv, ki ga podeljuje Unesco, bo Ljubljana nosila kot deseto mesto, ki ga je doslej prejelo. Na to častno nalogo se je Ljubljana temeljito pripravila.

Na različnih prizoriščih v Ljubljani se bo zvrstil bogat in raznovrsten program dogodkov. Posebej je vredno omeniti **Festival Literature sveta: Fabula 2010**, na katerem bodo sodelovali avtorji z vseh celin, in **Svetovni vrh knjige**, na katerem bodo sodelovali priznani strokovnjaki in raziskovalci. Sicer pa se bo v mestu odvijalo kar okrog 300 dogodkov, namenjenih spodbujanju branja, razvoju bralne kulture, večanju dostopnosti knjige vsem slojem prebivalstva, predstavljanju književnih zvrsti in svetovne književnosti.

V programu Mestne občine Ljubljana, ki ga podpirata Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije in Javna agencija za knjigo Republike Slovenije, bodo glavnino dogodkov izvedle nevladne organizacije in zavodi s področja kulture, znanosti, izobraževanja in raziskovanja, ki so jih strokovne komisije izbrale na javnem razpisu, del programa pa nastaja v sodelovanju z drugimi slovenskimi mesti in veleposlaništvii v Ljubljani.

Komisija za izbor svetovne prestolnice knjige je Ljubljano izbrala »zaradi kakovostne prijave ter tudi zaradi popolnega in raznolikega programa, ki ga široko in navdušeno podpirajo akterji knjižne industrije (založniki, knjigarne, knjižnice).«

Dodatne informacije lahko dobite v informacijski pisarni na Mačkovi 1, v Ljubljani (tel.: 01 3061 174 in 01 3061 171, e-naslov: lspek2010@ljubljanasvetovnaprestolnicaknjige.si, spletni strani: <http://www.ljubljanasvetovnaprestolnicaknjige.si/> in <http://www.ljubljanaworldbookcapital.si/>).

★ TVU 2010 in bralna kultura

Temeljni namen projekta *Ljubljana, svetovna prestolnica kulture*, ki je v spodbujanju ljubezni do knjige in literarnega ustvarjanja, spoznavanju literarnih ustvarjalcev različnih narodnosti in širjenju bralne kulture, smo podprli tudi v okviru jubilejnega, 15. festivala učenja. V osrednjem festivalskem tednu bo namreč torek, 18. maja, posebej posvečen prav knjigi, vodilo prireditelj na dan pa bo: **Vseživljenjsko učenje in bralna kultura**.

K sodelovanju še posebej vabimo študijske in bralne krožke, knjižnice, šole in druge. Priporočamo, da se prek spletnega naslova ali neposredno povežejo tudi s prirediteljem, saj se bo moč udeležiti osrednjih dogodkov in dobiti tudi kakovostno literaturo po ceni, dostopni za vsakogar. Tak je namreč tudi naslov akcije, **Knjiga za vsakogar**, v okviru katere je organizator podprl izdajo 21 knjižnih del različnih zvrsti v dovolj visoki nakladi (po 8.000 izvodov) in po posebej znižani ceni, le 3 evre za posamezni izvod.

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

★ Kultura se predstavi

Skladno s cilji na področju kulturne vzgoje, zastavljenimi v Nacionalnem programu za kulturo 2008–11, Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za šolstvo in šport načrtno skrbita tudi za utrditev partnerstva med vzgoj-

no-izobraževalnimi zavodi in kulturnimi ustanovami – tako na državni kot krajevni ravni. V sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo in kulturnimi ustanovami obe ministrstvi organizirata **Kulturni bazar – Kultura se predstavi 2010**, ki bo **20. maja 2010** v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Kulturni bazar je v prvi vrsti **namenjen strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih zavodih**, vabljeni pa so tudi drugi strokovnjaki, ki se zavedajo pomena kulture in umetnosti kot enega pomembnejših elementov vzgoje in izobraževanja. Letos je Kulturni bazar organiziran kot **oblika dodatnega strokovnega usposabljanja** – strokovni delavci iz vzgojno-izobraževalnih ustanov bodo lahko v programu izbrali predavanja, delavnice in strokovne razprave z različnih področij umetnosti po svojih zanimanjih in potrebah ter prejeli potrdilo o udeležbi. Spoznali bodo **različne možnosti izvajanja kulturnih dejavnosti za otroke in mladino** v okviru:

- področij dejavnosti v vrtcih,
- obveznega in razširjenega programa v osnovnih šolah (kulturno-umetnostna vzgoja kot kroskurikularna in medpredmetna vsebina, organizacija kulturnih dni),
- obveznih in izbirnih predmetov ter obveznih in izbirnih vsebin ali interesnih dejavnosti v srednjih šolah ter
- ob- in izvenšolskih dejavnosti za kakovostno in ustvarjalno preživljanje prostega časa otrok in mladine (različni abonmaji, ustvarjalne delavnice ipd.).

Program vključuje tudi vodene ogledе predstav (gledaliških, glasbenih, plesnih, filmskih idr.), razstav ter nastopov ustvarjalcev in umetniških skupin z različnih področij umetnosti in kulture. Strokovni in širši javnosti bo tega dne svojo ponudbo predstavilo **več kot 150 kulturnih ustanov in samostojnih kulturnih ustvarjalcev iz vse Slovenije**, katerih kakovostne programe in projekte sofinancira Ministrstvo za kulturo.

Namen prireditve (fotografija je z lanskega *Kulturnega bazara*; foto: Nada Žgank) sta tako predstavitev kakovostnih projektov in programov, ki jih kulturne ustanove ponujajo otrokom in mladini ali vzgojno-izobraževalnim zavodom, ter spodbujanje partnerstva med kulturnimi in vzgojno-izobraževalnimi ustanovami. Vsi skupaj želimo prispevati h krepitvi zavesti o pomenu kulturno-umetnostne vzgoje v vzgoji in izobraževanju ter strokovno in širšo javnost seznaniti s pozitivnimi učinki kakovostne kulturno-umetnostne vzgoje na otroke in mladino ali na vrtce in šole.

Na spletni strani http://www.mk.gov.si/si/kulturni_bazar_2010/ najdete predstavitev programa strokovnega usposabljanja z obsežnejšimi opisi vsebin in predavatelji ter nastopajočimi.

Vabimo vas, da **20. maja 2010** obiščete Cankarjev dom v Ljubljani in se udeležite **Kulturnega bazarja 2010**. Udeležba je za vse obiskovalce **brezplačna**.

Nataša Bucik (natasa.bucik@gov.si), Ministrstvo za kulturo

★ **Nevladne organizacije – znanje ustvarjamo, povezujemo in delimo**

Društva, zasebni zavodi in ustanove (nevladne organizacije, v nadaljevanju NVO) predstavljajo enega izmed ponudnikov izobraževanja in učenja odraslih v Sloveniji. Kljub temu da v *Pregledu ponudbe izobraževanja in učenja odraslih v Sloveniji v letu 2007/2008* ponudba NVO predstavlja le 2,19 % delež, je neformalno izobraževanje in učenje v teh organizacijah razširjeno in pomembno prispeva k razvoju sposobnosti članov.

V *Operativnem programu razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013* je zapisano, da razvoj človeških virov v sodobni družbi vse bolj temelji ne samo na formalnem, temveč tudi na drugih, neformalnih oblikah in načinih izobraževanja. Elemente vseživljenjskega učenja je treba krepiti z vključevanjem in priznavanjem različnih oblik izobraževanja in učenja (formalno, neformalno, priložnostno).

V istem dokumentu je izpostavljena potreba po zagotovitvi ustrezne podpore nevladnim organizacijam oziroma programom in projektom. Ugotovljeno je bilo, da v Sloveniji nevladne organizacije še ne izkoriščajo vseh svojih potencialov. Tako je ob relativno visoki vključenosti prebivalcev v vseživljenjsko učenje sodelovanje s socialnimi partnerji, gospodarstvom, nevladnim ter neprofitnim sektorjem in NVO pri oblikovanju izobraževalnih programov in programov usposabljanja nezadostno.

V želji, da bi povečali vidnost in pomen nevladnih organizacij na področju izobraževanja odraslih mreža eduAkcija – mreža NVO za vseživljenjsko učenje (<http://www.eduakcija.si/>) to področje izpostavlja kot vodilno temo TVU 2010. S tem želimo poudariti, da znanje v NVO:

- **ustvarjamo** (pridobivanje znanj, spretnosti, odnosa do učenja, uporaba v konkretnih situacijah, priprava in izvajanje izobraževalnih programov z namenom razvoja vseživljenjske kompetentnosti),

- **povezujemo** (oblikovanje mrež, baz znanja, ki nastaja v NVO, partnerstva z drugimi izobraževalnimi subjekti in civilni dialog z državo, razvoj socialnega kapitala družbe),
- **delimo** (dostopnost vsem socialnim skupinam, delovanje na različnih nivojih, razvoj lastnih interesov in delovanje v javnem interesu).

Še posebej želimo izpostaviti potrebo po sistematičnem ugotavljanju in potrjevanju ter večjem priznavanju v neformalnem okolju pridobljenih kompetenc – tako s strani formalnih izobraževalnih ustanov (srednje šole, fakultete) kakor tudi socialnih partnerjev (predvsem delodajalcev in države).

Mreža želi vse nevladne organizacije spodbuditi, da v okviru *Tedna vseživljenjskega učenja* (še posebej pa v petek, 21., in soboto, 22. maja, ko je tematski dan posvečen NVO) v svojih okoljih na različne načine predstavijo svoje programe. Mreža eduAkcija bo v tem času promovirala izobraževanje, podprla dejavnosti NVO, pričela z oblikovanjem baze znanj NVO in razvijala partnerstva z drugimi deležniki na področju izobraževanja.

Več o mreži eduAkcija in dejavnostih v okviru TVU na <http://www.eduakcija.si/>.

Tadej Pugelj (tadej.pugelj@eduakcija.si), mreža eduAkcija

Dobitniki

Priznanj Andragoškega centra Slovenije
za promocijo učenja in znanja
za leto 2009

*Priznanja bodo podeljena
v Radečah, 14. maja 2010.*

Andragoški center Slovenije, osrednja nacionalna ustanova za raziskovanje, razvoj in promocijo izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja, že od leta 1997 podeljuje priznanja posameznikom, skupinam, društvom, ustanovam, podjetjem in lokalnim skupnostim za posebne dosežke pri uveljavljanju kulture učenja v Sloveniji, pa tudi med Slovenci zunaj meja matične države.

Upoštevač mednarodne in domače dokumente, ki podpirajo razvoj kulture učenja, še posebej pa izkušnje festivalov učenja po svetu, kjer – podobno kot pri nas – podeljujejo tudi priznanja za posebne dosežke pri učenju odraslih, ugotavljamo, da se poudarek prenaša s *herojev učenja* na *ambasadorje* oziroma *zagovornike vseživljenjskega učenja*. Priznanja prejemajo ljudje, ki s svojimi dosežki dokazujejo, da je v vsakem življenjskem obdobju in vsakršnih okoliščinah z učenjem mogoče doseči marsikaj, kar se lahko zdi nedosegljivo. Taki dobitniki priznanj se lahko v javnosti verodostojno zavzemajo za podporo države in socialnih partnerjev pri razvijanju takšnih oblik vseživljenjskega učenja, ki ljudem omogočajo enakovredno vključevanje v socialno omrežje – ne le v delo, tudi v društvene, politične, prostovoljske in druge dejavnosti – v vseh življenjskih obdobjih in na vseh stopnjah zahtevnosti. Z razpisom za priznanja skušamo torej pritegniti ambasadorje učenja, bodisi med posamezniki, bodisi med učečimi se skupinami, ustanovami, podjetji ali lokalnimi skupnostmi.

V minulih dvanajstih letih smo javnosti predstavili že 156 dobitnikov priznanj, zglednih primerov kulture učenja, letos se jim pridružuje osem novih, med njimi so štirje posamezniki, tri skupine in eno učeče se podjetje.

✦ **Faila Pašić Bišić** z Jesenic, poslovna sekretarka, prostovoljka, ambasadorica Evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti

Predlagatelj: Dobrodelno društvo Up, Jesenice

»Neznanje je vir mnogih predsodkov in strahov. Želim si, da bi bil medkulturni dialog del osnovnošolskega programa, da bi se mladi že v osnovni šoli seznanili z ljudmi, ki imajo drugačne korenine. Nevednost, strah pred neznanim, posploševanje (etiketiranje) so vir vsega zla med ljudmi.«

Faila Pašić Bišić se je rodila na Jesenicah, v muslimanski družini, priseljeni iz Bosne. V šoli ni bila deležna podpore učiteljev, a je kljub temu uspešno nadaljevala šolanje. Dokončala je Srednjo poslovno šolo Jesenice in diplomirala na Visoki poslovni šoli Koper. Po diplomi je bila zaradi nošenja muslimanske naglavne rute na Zavodu za zaposlovanje uvrščena v kategorijo težko zaposljivih oseb. Z naglavno ruto tedaj ni mogla priti niti do vozniškega dovoljenja, a ni dopustila, da bi jo okoliščine potisnile v anonimnost. Z državljansko pobudo je dosegla pravico do vozniškega izpita za Muslimanke, z obiskovanjem tečajev in seminarjev (jezikovna in računalniška znanja, veščine komuniciranja z javnostmi, načela in metode globalnega učenja) pa je pridobivala nova znanja, s katerimi je postala bolj samozavestna, pa tudi bolj konkurenčna na trgu delovne sile. Zdaj je zaposlena kot poslovna sekretarka.

Ves čas je v skladu z muslimanskimi vrednotami delovala kot prostovoljka, še posebej v Dobrodelnem društvu Up Jesenice. Udeleževala se je seminarjev in konferenc in tako postala prepoznavna v domači in mednarodni javnosti. V sodelovanju s šolami izvaja interaktivne delavnice na temo človekovih pravic, odpravljanja diskriminacije in promoviranja enakih možnosti. V obdobju 2005–2009 je z delavnicami, na katerih uporablja metode globalnega učenja¹, obiskala prek 100 šol po Sloveniji.

S samostojnim učenjem poglobljeno spoznava arabski jezik, literaturo in kulturo. Med športnimi dejavnostmi ima najraje drsanje, ki ga redno trenira. Znanje jezikov ji omogoča uspešno vključevanje v mednarodne, predvsem humanitarne projekte. Vendar *Faila* ni le humanitarna aktivistka, je predana mati in žena, občutljiva tudi za stisko otrok, žrtev vojnega nasilja. S prostovoljstvom si je prislužila naslov *Naj prostovoljka leta*, razglasitev za *Dobrotnico leta 2007* ter nominacijo za *Slovenko leta*. Ker pogumno prispeva k premagovanju predsodkov pred islamom, je bila izbrana za *Obraz Evropskega leta enakih možnosti za vse* (2007), letos pa je *ambasadorka Evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti*.

¹ »**Globalno učenje** ljudem odpre oči in um za dojetje realnosti sveta ter jih prebudi za delovanje, ki vodi k svetu večje pravičnosti, enakosti in človekovih pravic za vse.« Več na: <http://cnvosinfo.civilni-dialog.net/>; **metoda globalnega učenja**: je metoda celostnega, naravnega, pospešenega, individualiziranega, intenzivnega usposabljanja in ustrezno vodenega poučevanja in učenja; več na: <http://www.euroinclusion.org/>).

Predlagatelj: prof. dr. Andrej Pogačnik, predstojnik katedre za prostorsko planiranje ter interdisciplinarnega podiplomskega študija za prostorsko in urbanistično planiranje pri FGG Univerze v Ljubljani

»Magistrske naloge sem se lotil zato, ker to, da ostane nekaj nedokončano, ni v skladu z mojo osebnostjo, pa tudi zato, ker moj cilj ni bil le magisterij, ampak da za sabo pustim nekaj, kar bo pomembno za širšo skupnost, pa tudi za moje vnuke.«

Darko Šarac je kulturi učenja zavezan tako rekoč vse življenje. Magistrskega študija se je lotil proti koncu karijerne poti, a ga je moral zaradi spremenljive narave dela (kot arhitekt je bil zaposlen v vojski) opustiti. V osemdesetih letih je bil predčasno prisilno upokojen in tedaj v dokončanju magisterija ni videl nikakršnega smisla več. Voljo do študija mu je dala osamosvojitve, svoboda, v kateri ni bil več politično zaznamovan in izključen iz javnosti.

V javno življenje se je začel vključevati prek društev, pri tem pa so mu pomagala mnoga znanja, veščine, ustvarjalnost in vedoželjnost. Kot karikaturist in dejavni član Društva slovensko-hrvaškega prijateljstva je pripravil tematsko razstavo na Ljubljanskem gradu. Za ohranjanje mentalne razgibanosti je redni član šahovskega kluba, telesno kondicijo pa ohranja z jutranjo hojo. Nova znanja pridobiva na Univerzi za tretje življenjsko obdobje Ljubljana, katere članica je tudi soproga. Skupaj obiskujeta tečaj angleškega jezika. Novo znanje doma tudi preizkušata in ga utrjujeta.

V pogovoru z mentorjem na podiplomskem študiju Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani je pred nekaj leti ugotovil, da bi s temo, ki jo je izbral, obogatil znanje o razvoju prostorske ureditve mesta skozi zgodovino, zato se je odločil, da bo po dolgem odlogu nalogo vendarle dokončal. Segel je na področje, kjer dotlej ni bilo sistematičnega zbiranja in obdelave podatkov, zato se je moral lotiti preučevanja arhivov ter arheološke, zgodovinske in druge literature. V letu 2009, pri častitljivih 72 letih, je z delom *Vojaški kompleksi v Ljubljani in njihove spremembe skozi čas*, uspešno ubranil naslov magister znanosti.

Darko Šarac je zgled vsestransko dejavnega upokojenca. Navdihuje nas z vedoželjnostjo, ustvarjalnostjo, skrbjo za ohranjanje različnih veščin in zmožnosti ter s prizadevanjem za dobrososedske odnose s Hrvaško. Uči nas, da bi znali upoštevati predvsem to, kar je v naši skupni zgodovini dobrega. Dobre sadove zgodovine postavlja v ospredje tudi tedaj, ko obravnava zapuščino zasedbenih vojsk na slovenskih tleh, še posebej na območju Ljubljane.

★ **Natalija Planinc** iz Pirana, upokojena vzgojiteljica, prostovoljka, mentorica študijskih krožkov, predsednica Društva Anbot

Predlagatelj: Mestna knjižnica Piran in Društvo ljubiteljev naravne in kulturne dediščine *Anbot Piran*

pred upokojitvijo sem razmišljala, kaj bom potem, in o sem se odločila za bralni študijski krožek v Luciji. Bila am izjemno zadovoljna z delom in učenjem na tak način akoj sem se udeležila usposabljanja za vodjo in mentor-tudijskih krožkov.«

Ko spremljamo delovanje *Natalije Planinc*, komaj dojamemo, kaj vse zmorejo ljudje v tretjem življenjskem obdobju! Če se v Piranu napoveduje kaj zanimivega, je med sodelujočimi skoraj zagotovo tudi gospa *Natalija*, pa naj gre za učenje v študijskih krožkih, sodelovanje na sejmskih in kulturnih dogodkih, za obnavljanje starin, razstave, pohode na soline, dneve evropske kulturne dediščine ali prostovoljske akcije v organizaciji Rdečega križa in drugod.

Toda prostovoljec, mentor ali animator ne postaneš čez noč. Z vedoželjnostjo in ustvarjalnostjo mora biti človek zaznamovan že prej! To potrjuje tudi življenjska pot *Natalije Planinc*. S študijskimi krožki se je srečala že pred upokojitvijo. Usposabljala se je za mentorico in v prve krožke pritegnila starše otrok v vrtcu, v katerem je bila zaposlena. A paleta njene vedoželjnosti in ustvarjalnosti je bila širša: udeleževala se je kongresov Slovenske filantropije, Poletne šole muzeologije, restavratorskih delavnic, rednih strokovnih srečanj za vodje študijskih krožkov, sodeluje z Rdečim križem, pa tudi v mednarodnih projektih.

Natalija ne pozna ovir! Na noge je postavila mrežo uspešnih študijskih krožkov na Obali, ki so zaradi svoje kakovosti in povezanosti s potrebami socialnega

zaledja prerasli v društvo. Delovanje društva Anbot je pod vodstvom *Natalije Planinc* preobrazilo Piran v pravo učečo se lokalno skupnost. Speče uličice so oživele – ne le ob semanjih dneh in na praznik sv. Jurija, temveč tudi med tednom, saj se člani društva ob vsakem prostem trenutku vračajo v restavratorski prostor in nadaljujejo začetno delo. Predsednica društva je postala osrednji spiritus agens na Obali. K sodelovanju za ohranjanje dediščine je pritegnila piranske strokovne in izobraževalne ustanove, zasebnike, Cerkev, občane, medije ter lokalno politiko, dosegla je, da so prireditve za ozaveščanje občanov in obiskovalcev Pirana o pomenu kulturne dediščine, postale tradicionalne in tako del občanske kulture. Izpostavila je vrednost prostovoljskega dela in vseživljenjskega učenja. Kot mentorica študijskih krožkov še posebej uveljavlja sodelovalno učenje ter spodbuja občane k delu za skupno dobro. Učenje v študijskih krožkih je društvo, ki ga vodi, preobrazilo iz 'šmirglarjev' v večkrat s priznanji nagrajeno učečo se skupino, priznanj pa je bila – še posebej zaradi kakovostnega programa ob Dnevih evropske kulturne dediščine – deležna tudi sama.

✦ **Marjan Čenar** iz Murske Sobotе, upokojeni direktor Ljudske univerze, mentor študijskih krožkov, ljubiteljski astronom

Predlagatelj: Ljudska univerza in Društvo za izobraževanje UTŽO Murska Sobotа

»Študijski krožki so oblika, s katero najrajši delam že petnajst let in jo bom verjetno obdržal do konca življenja.«

Marjan Čenar izhaja iz družine, ki je bila že stoletje učiteljska, školniška – kot pravijo v Prekmurju, zato verjetno ni naključje, da je tudi njega zaneslo v pedagoški poklic. Je izrazito vsestranska oseba. Ljudje ga poznajo kot učitelja, mentorja, ljubiteljskega astronoma, fotografa ... Z izobrazbo filozofa se je vrnil v domačo Mursko Soboto poučevat srednješolce, a ga je kmalu zaneslo v programe za odrasle. Delo z njimi mu je bilo všeč, saj je že gimnazijce obravnaval kot odrasle, kot osebnosti, ki sledijo svojim ciljem. Zavedal se je, da mora ljudem, ki vedo, kaj hočejo, le pomagati, da bodo svoje

cilje tudi dosegli. Kmalu se je odločil, da se povsem posveti izobraževanju odraslih in se zaposlil na ljudski univerzi, kjer je bil tri mandate tudi direktor.

Na marsikaterem področju je opravil pionirske korake: pri uvajanju zgodnjega učenja tujih jezikov ter usposabljanja za uporabo računalnika. Bil je soavtor programov, namenjenih trgu dela. Med prvimi v regiji se je usposobil tudi za mentorja študijskih krožkov. Takole pravi: *»Rutine ne maram, zato so mi bili študijski krožki dobrodošli. Pomenili so nekaj svežega, spodbudili so sodelovanje udeležencev med sabo, z mentorjem, z okoljem.«*

Več krožkov, ki so delovali pod njegovim mentorstvom, je bilo nagrajenih, kar iz dveh pa sta nastali društvi, ki še zdaj uspešno delujeta. To sta Astronomsko društvo Kmica in Društvo za izobraževanje Univerza za tretje življenjsko obdobje Murska Sobota.

Kaj je tisto, kar ga pri študijskih krožkih najbolj pritegne? To, da nudijo možnost eksperimenta! In to, da se je mogoče posvetiti neki dejavnosti povsem ljubiteljsko, brez velikega denarnega vložka, a z veliko veselja in prostovoljskega dela. Lahko izbere vsebino, ki tržno ni zanimiva, za kar bi težko dobil zagonska sredstva, pritegne pa ljudi in lahko sčasoma pomeni dragoceno dodano vrednost tudi za širšo skupnost.

Alojz Sraka, svetovalca v Svetovalnem središču Murska Sobota in predstavnik predlagatelja, je takole zaokrožil misel o stanovskem kolegu: *»Menim, da je Marjan Čenar na vseh postajah svoje poklicne in življenjske poti spodbujal vseživljenjsko učenje, se odzival na potrebe po novih znanjih in znal prenesti spoznanja stroke v lokalno okolje, predvsem pa je naredil vse, da je lokalno okolje ta nova znanja sprejelo in jih v praksi tudi uporabilo.«*

★ **Ljudski pevci iz Svibnega**, sekcija Prosvetnega društva Svibno, 21 članov; umetniška vodja: Tatjana Kavšek

Predlagatelj: JZ Kulturno turistični rekreacijski center – KTRC Radeče

»Pevci se učijo po izročilu, po spominu in pa na delavnicah, ki jih prireja Javni sklad kulturnih dejavnosti. Dodana vrednost petju pa je sodelovanje s krajem.«

Skupino ljudskih pevcev iz Svibnega sestavljajo domačini, ki so skoraj izključno kmečkega stanu, ter njihovi odrasli sinovi in hčere, ki žive v Radečah in se na vaje vozijo. Začetki so bili dokaj negotovi. Skupina je nastala kot sad delovanja študijskih krožkov pod mentorstvom *Jožeta Praha*. Začeli so z zbiranjem besedil ljudskih pesmi. Še posebej skrbna zapisovalka je bila najstarejša članica Ana, ki je navdušila še mnoge, da so pobrskali po spominu ter obiskali svoje starejše sorodnike in sosede, se naučili napevov in zapisali besedilo. Na prvih javnih predstavitvah so bili zelo negotovi, saj si skoraj niso upali pomisliti, da bo ta njihova dejavnost kaj pomenila ljudem, ki niso povezani z vasjo. A po prvih navdušenih odzivih so se opogumili in se odločneje lotili dela.

Njihovo navdušenje za ljudsko pesem je postalo nalezljivo. Učiteljice v šoli so tudi same začele iskati ljudske izštevance in druge otroške pesmi, ki so se jih otroci naučili in kmalu so lahko nastopili skupaj z odraslimi. To pa ni edina oblika medgeneracijskega učenja in sodelovanja v Svibnem. Dejavnost starejših domačinov je privabila tudi srednjo generacijo, odrasle sinove in hčere, ki žive v Radečah in okolici, kjer so si našli delo, zdaj pa se redno vozijo na vaje in navdušeno sodelujejo v kulturnem življenju vasi!

Obujanje nesnovne kulturne dediščine je v Svibnem že pred leti prerasla okvirje študijskih krožkov. Ljudski pevci zdaj delujejo pod okriljem Prosvetnega društva Svibno kot samostojna sekcija, a so obdržali vse dobre lastnosti učeče se skupine, ki želi narediti nekaj dobrega za svoj kraj. In ne le, da pevci žive s svojim krajem, tudi kraj živi z njimi. V spomin na pokojno članico Ano prirejajo vsako leto pod vaško lipo *Anino pesem*. Sodelujejo z vsemi društvi v vasi in zunaj nje, s svojim prvinskim petjem obogatijo tudi mnoge dogodke, ki jih prireja Kulturno turistični informacijski center Radeče.

Za ohranjanje dediščine skrbijo tudi s prirejanjem delavnic, ki so zasnovane tako, da mladim posredujejo skoraj že pozabljena znanja. Tako so na delavnicah na Magolniku odkrivali skrivnosti pastirskega življenja, se skupaj učili, na koncu pa to, česar so se naučili, predstavili tudi javnosti. Veseli so, da lahko drugim pokažejo, kaj znajo! »*V tem delu Zasavja je postalo vseživljenjsko učenje stalnica,*« zagotavlja *Jože Prah*, mentor prvih študijskih krožkov, iz katerih so zrastle Ljudski pevci iz Svibnega in brez katerih si življenja v tem kraju sploh ne znajo več predstavljati!

✦ **Društvo kmečkih žena in deklet Sv. Jurij ob Ščavnici**, 69 članic;
predsednica društva: Ema Lančič

Predlagateljica: Gimnazija Frana Miklošiča Ljutomer

»Naše vodilo je: *Le uči se, da boš kmetica!*« (Stanka Korbar, članica društva; na fotografiji Ema Lančič, predsednica društva)

V Občino Sv. Jurij ob Ščavnici je povezanih 28 vasi z okrog tri tisoč prebivalci. Ta del Prlekije je dal več znamenitih mož, ki so pomembno vplivali na politično in kulturno zgodovino Slovencev, od dr. Antona Korošca, prek Edvarda Kocbeka do dr. Vekoslava Grmiča in mnogih drugih. Na svoje korenine so torej domačini upravičeno ponosni, zato pa tudi odločni, da ohranijo in predajo mladim rodovom tudi mnoga druga, že skoraj pozabljena ljudska znanja. Pri ohranjanju tradicionalnih znanj in veščin je najbolj dejavno Društvo kmečkih žena in deklet Sv. Jurij ob Ščavnici. V društvu je dejavnih 55 žensk različnih starosti iz okoliških vasi.

Članice se posvečajo učenju in obujanju starih, tradicionalnih znanj in kmečkih opravil. Znanje izmenjujejo in ga preizkušajo v praksi na rednih tedenskih srečanjih, pa tudi na tematskih delavnicah, predvsem v zimskem času, ko je manj dela na kmetijah. Delavnice prirejajo tudi na Gimnaziji Frana Miklošiča v Ljutomeru, kjer so v minulem letu spoznavali gojenje koruze in se učili veščin izdelovanja predmetov iz ličja. Ženske so zapisale tudi recepte za pripravo živil iz koruzne moke in zdroba. Recepte so zbrale v lični knjižici, ki jo bodo objavile na spletni strani svojega društva. To dokazuje, da usvajajo žene iz Sv. Jurija ob Ščavnici tudi sodobna znanja, kakršno je na primer delo z računalnikom in urejanje spletnih strani. Pred ničemer se ne ustavijo. Ko ugotovijo, da za nov korak v njihovem razvoju potrebujejo novo znanje, ga pridobijo in ga tudi druga drugi posredujejo.

Nekatere članice so svoje veščine izpopolnile do te mere, da so pridobile certifikat za *Izdelek domače in umetnostne obrti*. To ni le pomemben dokaz kako-

vosti izdelkov (pirhov/remenic, suhih šopkov ...), temveč tudi vir dodatnega zaslužka za večče oblikovalke in prispevek k promociji občine, saj – kot pravi župan Anton Slana: *»občina uporablja njihove prestižne izdelke za poslovna darila!«* in dodaja: *»Poleg tega članice društva svoja znanja prenašajo na učence tukajšnje osnovne šole. Z izrednim zanimanjem te mlade generacije sprejemajo ta stara vedenja in seveda je pomembno, da se to ohranja.«* Na pomladni Velikonočni razstavi vse izdelke, ki so jih naredile pozimi, razstavijo, in tako obogatijo tudi širšo javnost.

Ema Lančič, predsednica društva, dodaja, da se ženske v zimskem času družijo vsak ponedeljek. *»So tako talentirane! Ene znajo tako lepe reči naredit, da je kar za pohvalit,«* ni mogla skriti navdušenja.

✦ **Društvo Pristan, Univerza za tretje življenjsko obdobje Koper**, 457 članov; predsednica društva: Mojca Brank

Predlagatelj: Ljudska univerza Koper

»Zanimanje za naše krožke je vsako leto večje. Ljudje se čedalje bolj zavedajo, da je po končani poklicni dobi treba nekaj storiti še zase.« (Mojca Brank, predsednica Društva Pristan)

Dejavno staranje? Če se ozremo po dejavnostih univerz za tretje življenjsko obdobje se zlahka utrdimo v prepričanju, da so naši ljudje, potem ko so srečali abrahama, še bolj vedoželjni, družabni, podjetni in ustvarjalni! Taki so tudi člani Društva Pristan, Univerze za tretje življenjsko obdobje v Kopru. Društvo je bilo ustanovljeno leta 2000, tako da je pred kratkim praznovalo svojo desetletnico. Vendar pa sta prve korake za ustanovitev društva naredili že dve leti prej *Alberta Ostan* in *Albina Ostrouška*, ki sta začeli s tremi krožki in 28 člani. *»Število krožkov in članov je raslo,«* pripoveduje *Mojca Brank*, predsednica društva. *»Tako imamo v letošnjem letu kar 58 različnih dejavnosti, znotraj njih pa še vrsto krožkov na različnih stopnjah zahtevnosti. Tudi število članov je raslo. Povečalo se je za približno 20% vsako leto, letos nas je okrog 500 ... Največ je zanimanja za jezikovne krožke. Samo teh je letos 28.«*

V Društvu Pristan je zelo razvito tudi umetnostno področje. Poleg študijskega krožka umetnostne zgodovine, v okviru katerega prirejajo tudi ekskurzije in ogledne razstave, imajo tudi tri likovne krožke za člane z različnim znanjem oziroma predznanjem, uče pa se tudi oblikovanja keramike in izdelovanja idrijskih čipk (klekljanja).

Marlene Zorjan, strokovna mentorica likovnega krožka, pravi: »Zadnja 4 leta sem mentorica v likovnem krožku Društva Pristan. Vse več je članov, ki obiskujejo ta krožek. ... zelo sem zadovoljna, ker dosegajo veliko uspehov. Udeležujemo se razstav, nekatere tudi sami prirejamo, sodelujemo na natečajih, na delavnicah, dosegli so veliko priznanj in certifikatov.«

Zelo razvito je tudi računalništvo. Vsako leto organizirajo tri začetne in tri nadaljevalne tečaje, a *»ker smo starejši, morajo mnogi člani svoje znanje obnavljati, tako da gredo tudi večkrat v posamezni tečaj. To velja posebej za računalništvo, saj tisti, ki so šli pred leti v pokoj, niso uporabljali računalnika,«* pravi Mojca Brank.

Leta 2004 so ustanovili tudi pevski zbor, ki se je od prvotnega sesteta razširil na 26 članov. Veliko so nastopali, potem pa je nastopilo mrtvilo. Zdaj imajo novega zborovodjo, *Marka Kocjančiča*, in prepričani so, da bodo kmalu spet lahko stali na odru in razveseljevali tudi širšo javnost, ne le svoje društvene kolege.

Društvo skrbi tudi za zdravje svojih članov. V ta namen imajo dobro organizirano pohodništvo, na dveh stopnjah, tako da lahko člani izbirajo med rekreativno hojo in zahtevnejšimi pohodi. V skrbi za zdravje prirejajo tudi plesne vaje, nordijsko hojo, klasično telesno vadbo, pa tudi jogo. Za vsakogar nekaj!

✦ **LEK d. d., Ljubljana**, učeče se podjetje

Predlagatelj: Vojmir Urlep, predsednik Uprave

»V okviru druženj, ki smo jih poimenovali A prideš?, presegamo standardne izobraževalne vsebine. Obravnavamo teme, ki se dotikajo življenja, zato pravimo – učenje za delo in življenje.« (Jasna Kos, vodja izobraževanja)

Lek, d. d., s sedežem v Ljubljani in razvejenimi enotami po Sloveniji, je dobil priznanje ne le kot učeče se podjetje, saj vemo, da je v farmacevtski industriji mogoče obstati na trgu le, če nenehno vlagáš v znanje in razvoj. Tako predlagatelja samega kot tudi komisijo je prepričala predvsem zavzetost podjetja, da v programe učenja pritegne vse zaposlene, ne glede na načrtovani razvoj kadrov in ne glede na individualno karierno pot. Pomembno je tudi to, da se za spodbujanje kulture vseživljenjskega učenja povezujejo različne službe v podjetju, še posebej pa oddelka internega komuniciranja in izobraževanja.

Sistem izobraževanja v Leku pokriva več področij. Temeljna so izobraževanja s področja zdravja in varnosti pri delu, ki jih morajo obiskovati vsi zaposleni. Potem so izobraževanja, ki spodbujajo razvoj veščin, kot na primer veščine vodenja, komuniciranja, pogajanj ... Tretjo skupino sestavljajo programi usvajanja in spopolnjevanja funkcionalnih znanj (jeziki, računalništvo), zunaj podjetja pa se zaposleni vključujejo v formalno izobraževanje oziroma v študij ob delu. Pravzaprav je kultura učenja vtkana v vse pore podjetja!

»V Leku smo ponosni, da sodimo med 10 podjetij v slovenskem prostoru, ki sistematično vlagajo v izobraževanje in znanje,« pravi vodja izobraževanja, gospa Jasna Kos. »Velik poudarek dajemo timskeemu delu, skrbimo za razvoj vodij in talentov ter spodbujamo širjenje in prenos znanja med sodelavci.«

Med projekti, ki pomenijo čisto dodano vrednost, je na področju izmenjave znanj projekt *A prideš?*, ki je sistemu učečega se podjetja dodal povsem novo dimenzijo. Gre za posebno promocijsko kampanjo in ponudbo neformalnih izobraževanj za zaposlene, ki niso vključeni v letni plan izobraževanja v podjetju, pa tudi tiste, ki so, a lahko s pomočjo razpisanih vsebin svoje znanje še razširijo. Teme, ki jih obravnavajo, segajo tako na službeno kot tudi na osebno področje, tako da se res dotikajo vsakogar. Obravnavali so na primer *usklajevanje osebnega in poklicnega življenja, herojsko pot skozi spremembe, razlog več za nasmeh, retoriko na način 'kabare poslovne retorike'...*

Špela Jurak, vodja internega komuniciranja, je projekt predstavila takole: *»Projekt A prideš? je presežek vseh kanalov in orodij, ki smo jih v internem komuniciranju uporabljali doslej. Zaposleni iz različnih enot se neformalno družijo, izmenjujejo znanja in izkušnje, si posredujejo dobre prakse. To ni obvezni del izobraževanja, zato moramo uporabiti nove motivacijske kanale, da jih pritegnemo in da se sami prepričajo, da je to nekaj dobrega zanje. Iz odzivov sklepamo, da smo našli zanimiv, inovativen način prenašanja znanja med sodelavci.«*

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

✦ Razpis Priznanj ACS za promocijo učenja in znanja za leto 2010

✦ Povabilo predlagateljem

Dobitniki priznanj Andragoškega centra Slovenije za kulturo učenja in znanja, ki bodo priznanja prejeli na otvoritveni slovesnosti festivala učenja 14. maja v Radečah, so bili izbrani v okviru razpisa za leto 2009.

Letošnji razpis bo odprt **med 15. septembrom in 14. oktobrom 2010**, a že zdaj vabimo vse potencialne predlagatelje, ki sprejemajo kulturo učenja kot vrednoto, da se ozrejo okrog sebe in s prijavo na razpis izrazijo priznanje bodisi posamezniku, skupini, podjetju, ustanovi ali lokalni skupnosti za poseben vložek v učenje, izmenjavo znanj, izobraževanje ali za vlaganje v spolnjenje in razvoj izobraževalnih programov v lastnem okolju ali širše.

Besedilo razpisa objavljamo že v teh TVU-Novičkah (natisnjeno na strani 41), dosegljivo bo pa tudi na spletnih straneh <http://tvu.acs.si/priznanja/razpis/> ter <http://www.acs.si/>. Na spletni strani bo objavljena tudi vsa razpisna dokumentacija, omogočena pa bo tudi spletna prijava, ki bo marsikomu močno olajšala delo.

Zgledne primere kulture učenja, ki jih predstavljajo dobitniki priznanj iz minulih let, si lahko ogledate v videu in besedi. Oboje je objavljeno na spletni strani <http://tvu.acs.si/priznanja/dobitniki>.

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

✦ Nacionalni odbor za TVU

Člani NO TVU, imenovani s sklepom ministra za šolstvo in šport, št. 0121 – 13/2010/3 (04207) z dne 11. 3. 2010, so:

- mag. Vinko Logaj (Ministrstvo za šolstvo in šport, Direktorat za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih, predsednik)
- mag. Nataša Bucik (Ministrstvo za kulturo)
- Darja Čot (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve)
- Tatjana Gostiša (Vitra, Center za uravnotežen razvoj, Cerknica, predstavni- ca izvajalcev TVU)
- Slavica Borka Kucler (ACS)
- mag. Zvonka Pangerc Pahernik (ACS)
- Ema Perme (Ministrstvo za šolstvo in šport, Sektor za izobraževanje odraslih)
- mag. Andrej Sotošek (ACS)
- Branimir Štrukelj (Sindikat vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slo- venije)
- Barbara Vrhovnik (Obrtna zbornica Slovenije)

✦ Delovna skupina za pripravo in izpeljavo TVU 2010 na ACS

Vodja projekta: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, nacionalna koordinatorica TVU

Nacionalna koordinacija TVU 2010:

- **Konceptualno-razvojne naloge** – vodi mag. Zvonka Pangerc Pahernik, sodelujejo Erika Brenk, Nevenka Kocijančič, Slavica Borka Kucler, Darijan Novak, Mateja Pečar, Katarina Šešet ;
- **Sodelovanje z izvajalci** – vodi mag. Zvonka Pangerc Pahernik, sodelujejo Erika Brenk, Nevenka Kocijančič, Slavica Borka Kucler, Franci Lajovic, Mateja Pečar, Katarina Šešet;
- **Nacionalna promocija TVU:**
 - Stiki z javnostjo in medijska promocija – vodi Slavica Borka Kucler,
 - Skupno promocijsko in informativno gradivo – vodi Nevenka Kocijan- čič,
 - Informacijski sistem TVU – vodi mag. Zvonka Pangerc Pahernik, Pri vseh treh nalogah sodelujejo David Fartek, Franci Lajovic in vsi člani delovne skupine;
- **Mednarodno sodelovanje** – vodi mag. Zvonka Pangerc Pahernik.

Organizacija prireditev TVU 2010 na nacionalni ravni:

- **Priznanja ACS 2009 in 2010** – vodi Slavica Borka Kucler, sodelujejo David Fartek, Nevenka Kocijančič, Franci Lajovic, Darijan Novak, mag. Zvonka Pangerc Pahernik;
- **Nacionalno odprtje TVU 2010** na krajevni ravni (soorganizacija) – vodi mag. Zvonka Pangerc Pahernik, sodelujejo vsi člani delovne skupine;
- **Andragoški kolokvij 2010** – programski odbor vodi mag. Zvonka Pangerc Pahernik v sodelovanju z Brigito Kruder iz Ljudske univerze Slovenska Bistrica; v organizacijskem odboru sodelujejo Slavica Borka Kucler, Darijan Novak, Mateja Pečar, Katarina Šešet.

✦ **Komisija za podeljevanje priznanj ACS za izjemne učne in strokovne dosežke pri učenju odraslih**

Člani komisije z mandatom od 24. maja 2006 do 24. maja 2010 so:

- Mateja Sedej, predsednica (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve)
- mag. Zvonka Pangerc Pahernik, namestnica predsednice (ACS)
- dr. Nevenka Bogataj (ACS)
- dr. Slavica Černoša (Ministrstvo za šolstvo in šport)
- Alenka Grželj (Svet ACS)
- Gorazd Jenko (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko)
- dr. Sonja Kump (Strokovni svet za izobraževanje odraslih)
- mag. Vinko Logaj (predstavnik Nacionalnega odbora za TVU)
- mag. Marija Velikonja (Andragoško društvo Slovenije)

Prva seja Nacionalnega odbora za TVU	23. marec 2010 ob 14. uri
Srečanje izvajalcev in koordinatorjev TVU in razdelitev plakatov TVU 2010	25. marec 2010 ob 10. uri
Rok za oddajo Pisne namere o prevzemu vloge koordinatorja TVU 2010	15. marec 2010
Razpis za prijavo dejavnosti v TVU 2010 (prek interneta, po e-pošti ali pošti)	od 15. marca do 30. aprila 2010
Objava spletnega koledarja TVU 2010	prva uradna objava 30. aprila 2010, sicer pa sprotno objavljanje
TVU-Novičke 1/2010	maj 2010
Razširjeni termin TVU 2010	od 1. maja do 30. junija 2010
Novinarska konferenca organizatorja odprtja	14. maj 2010 10.30
Nacionalno odprtje TVU s podelitvijo priznanj ACS za promocijo učenja in znanja za leto 2009	14. maj 2010 ob 12.30
Nacionalna novinarska konferenca ob začetku TVU 2010	17. maj 2010 ob 10. uri
Uradni termin TVU 2010 z vodilnimi temami: <ul style="list-style-type: none">• <i>Evropsko leto boja proti revščini in socialni izključenosti</i> (krovnna tema)• <i>Mednarodno leto biotske raznovrstnosti</i> (14. maj)• <i>15 let TVU – praznika učenja</i> (17. maj)• <i>Vseživljenjsko učenje in bralna kultura</i> (18. maj)• <i>Vseživljenjsko učenje in osebe s posebnimi potrebami</i> (19. maj)• <i>Izobraževanje po meri gospodarstva – ključ je v sodelovanju!</i> (20. maj)• <i>Nevladne organizacije – znanje ustvarjamo, povezujemo in delimo</i> (21. in 22. maj)• <i>Vseživljenjsko učenje in družina, medgeneracijsko učenje</i> (23. maj)	od 17. do 23. maja 2010

14. andragoški kolokvij	20. maj 2010
Zbiranje anket o izpeljavi dejavnosti TVU 2010	od 1. junija do 31. julija 2010
Razpis za priznanja ACS za promocijo učenja in znanja za leto 2010	od 15. septembra do 14. oktobra 2010
Izbor dobitnikov priznanj ACS za promocijo učenja in znanja za leto 2010	november 2010

RAZPIS PRIZNANJ ACS ZA PROMOCIJO UČENJA IN ZNANJA ZA LETO 2010

41

Andragoški center Slovenije vabi vse morebitne predlagatelje, da se udeležijo javnega razpisa, s katerim zbiramo predloge za podelitev **Priznanj ACS za promocijo učenja in znanja za leto 2010**. Razpis je odprt **od 15. septembra do 14. oktobra 2010**.

Priznanja, ki so predmet tega razpisa, se podeljuje v treh kategorijah:

1. **posameznikom** za posebne dosežke na področju vseživljenjskega učenja;
2. **skupinam** za posebne dosežke na področju vseživljenjskega učenja;
3. **ustanovam, podjetjem** ali **lokalnim skupnostim** za posebne strokovne ali promocijske dosežke ter za dosežke pri bogatitvi tako lastnega znanja kot tudi znanja drugih.

V vseh treh kategorijah bo podeljenih **skupno do 10 priznanj**.

Predloge lahko oddate **v tiskani** ali **e-obliki** na **obrazcih za prijavo**, ki bodo skupaj z navodili za e-prijavo v času trajanja razpisa **objavljeni na spletni strani** <http://tvu.acs.si/priznanja>.

Predlagatelji, prav tako pa tudi **kandidati**, so lahko: državljani RS, Slovenci v zamejstvu in izseljenstvu, skupine, društva, ustanove ali družbe v RS, zamejstvu in izseljenstvu ter lokalne skupnosti v RS.

Pravilnik o podeljevanju priznanj ACS objavljamo na spletni strani <http://tvu.acs.si/priznanja/pravilnik/>.

Za **pomoč in informacije** lahko pokličete

Slavico Borko Kucler (tel.: 01 5842 574) ali Katarino Šešet (tel.: 01 5842 560) oziroma pošljete sporočilo na e-naslov: info@acs.si.

Predloge, oddane prek spleta in po pošti, sprejemamo **do 14. oktobra 2010** (velja tudi poštni žig s tem datumom). Predloge na tiskovinah in priloge pošljite **v zaprti ovojnici, s pripisom Za Priznanja ACS 2010**, na naslov: **Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana**.

Nad objavo razpisa, izborom kandidatov in organizacijo slovesne podelitve priznanj bdi posebna komisija, ki jo imenuje Svet ACS. Komisija zaseda (in opravi izbor) v roku 60 dni po končanem razpisu.

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education